

Historie a popis kostela sv. Barbory

Legenda vypráví, že kostel založili za hradbami města Zábřeha příslušníci řádu Templářů. Nejstarší písemná zmínka o kostelíku stojícím za horní bránou je však až mešní nadace Jana staršího Tunkla z Brníča z druhé poloviny 15. století, kterou byl kostel, tehdy zasvěcen **svatému Kříži**, bohatě zajištěn.

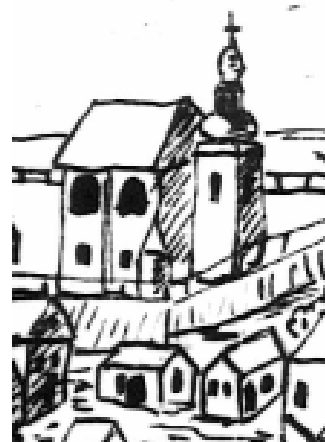
Připomínkou na středověký původ chrámu je gotický presbytář o polygonálním půdorysu s vnějším opěrným systémem. Nedávno provedený stavební průzkum doložil existenci sedmi úzkých gotický oken.

V období reformace připadl kostelík Jednotě českobratrské, která v něm zřídila svůj **sbor**. Ten tehdejší majitel panství Jan z Boskovic štědře podporoval. Vedle modlitebny měli čeští bratři v Zábřeze také svoji školu. Velkým příznivcem zábřežského bratrství byl také synovec Jana z Boskovic a dědic zábřežského panství Ladislav Velen ze Žerotína. Spolu se svou manželkou Bohunkou z Kunovic dal roku 1614 přelít dva zvony. Větší z pozdně renesančních zvonů odlitých zvonařem Donátem Schrötterem z Hostinného, který je jednou z nejvýznamnějších zvonařských památek na severní Moravě a ojedinělým pramenem k dějinám zábřežského bratrství sboru, visí ve věži chrámu dodnes.

Po navrácení kostela katolíkům, ke kterému došlo po roce 1620, byl kostel zasvěcen **Navštívení Panny Marie**, ale pro nedostatek kněží se v něm bohoslužby nekonaly. V roce 1672 byl ve velmi špatném stavu, navíc prostředky byly přednostně potřeba na farní chrám. Chrám postupně chátral a v roce 1750 již připomínal zříceninu. Klenba lodi spadla a na obvodovém zdivu rostla tráva, nejvíce zachovanou částí byla věž. Protože v tu dobu probíhala stavba farního kostela, bylo v plánu kostel zbořit a materiál použít na farní chrám. Tento návrh byl schválen knížetem Lichtenštejnem i arcibiskupskou konsistoří, farníci však byli proti. Spor byl nakonec rozřešen tak, že měl být presbytář zachován jako kaple.

V roce 1752 bylo započato s bouráním kostelíka, na zakročení faráře Antonína Cyrila Ambrože bylo bourání ukončeno, protože mu bylo líto zachovalé věže se zvony.

V roce 1772 farář Ambrož žádá konsistoř o povolení dostavět zbořenou část horního kostela, a po jeho obdržení se do obnovy chrámu zapojila dobrovolnými robotami řada měšťanů i vesničanů. Dílo rychle rostlo a již 4. prosince 1772 byl kostel mohelnickým děkanem baronem Sobkem z Chornic posvěcen ke cti **sv. Barbory**, panny a mučednice. Nové zasvěcení chrámu patronce zesnulých souviselo s postupným rušením

hřbitova u farního kostela a novým významem kostela sv. Barbory jako kostela hřbitovního. V následujících dvou letech byly stavební práce na kostele a věži dokončeny, jak dokládá také vročení 1774 vytesané na zvonové stolici.

Současně s přestavbou chrámu na počátku 70. let 18. století byl pořízen také nový mobiliář. Hlavní oltář byl zasvěcen sv. Barboře a opatřen obrazem této světice, který s největší pravděpodobností namaloval vídeňský malíř Jan Kristian Sambach (1761–1797). Oltářními obrazy byly opatřeny také oba boční protějškové oltáře Nanebevzetí Panny Marie a Stigmatizace sv. Františka z Assisi. Zajímavostí je soubor obrazů Křížové cesty, které vznikly v přímé návaznosti na činnost význačného pozdně barokního malíře Johanna Wenzela Bergla.

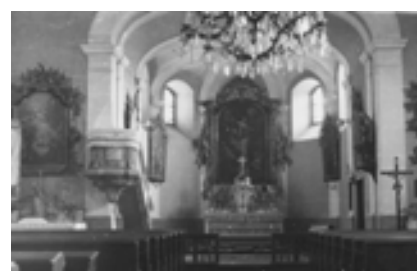
Ve dvacátém století byl kostel dvakrát generálně opravován, poprvé v roce 1929, podruhé v letech 1949 a 1950.

Od 90. let je kostel z důvodu špatného technického stavu uzavřen, mobiliář je deponován a postupně restaurován.

V roce 2000 se do věže chrámu vrátil renesanční zvon sv. Barbory z roku 1614, který byl od roku 1942 zapůjčen farnímu chrámu sv. Bartoloměje.

František John © 2006

frantisek.john@post.cz

dostupné na: http://rkfzabreh.rps.cz/historie_barbora.html